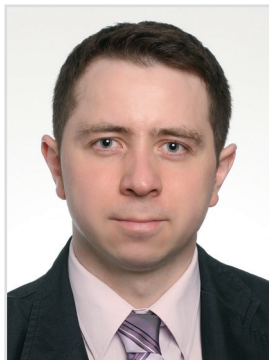

Скарб XV–XVI стст. з-пад Ваўкавыска: папярэднія вынікі даследаванняў

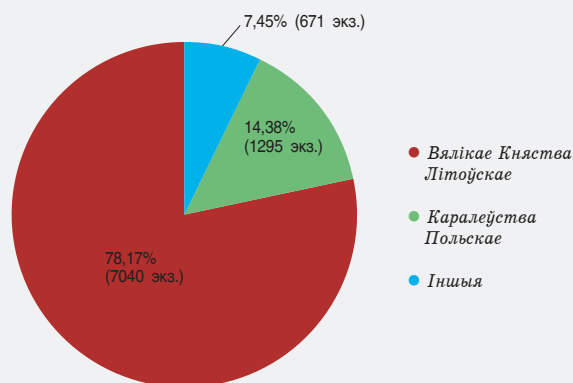
Андрэй КАРАЧ

Магістр гістарычных навук, аспірант кафедры гісторыі Беларусі, археалогіі і дапаможных гістарычных дысцыплін факультэта гісторыі, турызму і камунікацый ГрДУ імя Я. Купалы

Польшчы і іншыя (малюнак 1). Як бачна на малюнку, больш за тры чвэрці ўсіх манет было выпушчана ў ВКЛ. Гэта не дзіўна, бо на працягу ўсяго XVI ст. літоўскія манеты панавалі на мясцовых фінансва-грашовых рынках.

Склад скарбу (усяго 9006 экз.)

Малюнак 1

Увосень 2014 г. каля Ваўкавыска Гродзенскай вобласці на ўзараным полі быў знойдзены вялікі грашовы скарб. Увесь комплекс знаходзіўся ў адным месцы, верагодна, у нейкім драўляным сундуку, бо былі знойдзены яго амаль спаракнелыя фрагменты з жалезнымі пласцінамі. Скарб складаўся з 9006 манет XV–XVI стст. і быў схаваны ў самым канцы XVI ст.: малодшыя манеты – олькушскі солід і рыжскі траяк 1590 гт.; старэйшыя – недатаваныя каронныя паўгрошы пачатку XV ст. караля польскага Ягайлы (1377–1392). Усяго ў скарбе 7 грашовых наміналаў: двойны пенязь, солід, паўгрош, шылінг, грош, трохграшовік і чатырохграшовік.

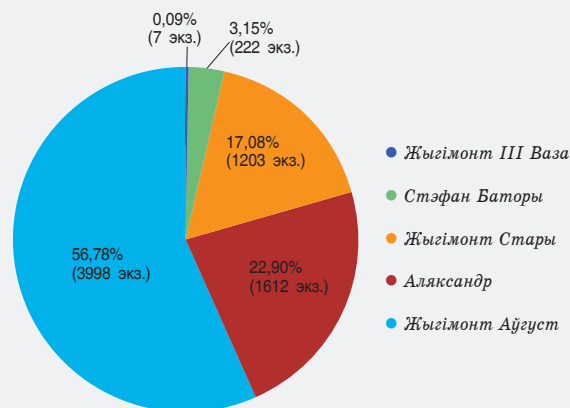
Манеты, якія ўваходзяць у склад скарбу, выпушчаны 16 эмісійнымі цэнтрамі і эмітаваны 10 рознымі дзяржавамі ці дзяржаўнымі ўтварэннямі:

- Вялікае Княства Літоўскае: 7040 экз.;
- Каралеўства Польскае: 1295 экз.;
- Прусія (герцагства): 372 экз.;
- Свідніца (горад): 173 экз.;
- Легніца-Брэг (княства): 60 экз.;
- Чэшскае Каралеўства: 38 экз.;
- Брандэнбург (маркграфства): 12 экз.;
- Тэўтонскі ордэн: 13 экз.;
- Глогаўскае княства: 2 экз.;
- Цешынскае княства: 1 экз.

Па дзяржаўнай прыналежнасці ўсе манеты скарбу можна падзяліць на тры вялікія групы: ВКЛ,

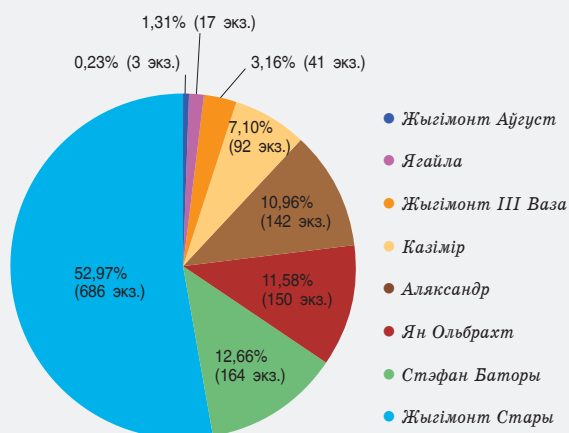
Калі казаць аб уласна літоўскіх манетах, то больш за палову ад іх агульнай колькасці было выпушчана ў часы Жыгімонта Аўгуста (1544–1572) (малюнак 2). Даволі цікавым нам падаецца факт, што манет Аляксандра ў скарбе больш, чым манет

Манеты ВКЛ у складзе скарбу па эмітэнтах (усяго 7040 экз.)

Малюнак 2

Манеты Каралеўства Польскага ў складзе скарбу па эмітэнтах (усяго 1295 экз.)

Малюнак 3

Іншыя манеты ў складзе скарбу (671 экз.)

Малюнак 4

Жыгімонта Старога (1506–1544), і гэта на самы канец XVI ст.! Патрапілі ў скарб і раннія манеты Жыгімонта III Вазы (1588–1632) 1588–1590 гг. выпуску. Апошніх усяго 7 экзэмпляраў.

Другой даволі буйной групай манет з'яўляюцца эмісіі Каралеўства Польскага (малюнак 3). Больш за палову ад усіх каронных манет прыпадае на выпускі Жыгімонта Старога. У скарбе прадстаўлена прадукцыя ўсіх манетных двароў.

Усе астатнія манеты, якія не ўвайшлі ў першыя дзве групы па дзяржаўнай прыналежнасці, былі вылучаны намі ў асобную групу (малюнак 4). Стратэгія складу скарбу сведчыць аб даволі разнастайным грашовым абарачэнні ў канцы XVI ст.

Упершыню ў адным скарбе сустракаюцца разам дзве розныя групы манет: пражскія грошы і тэўтонскія шылінгі. Апошніх у складзе скарбаў на сёння невядома. Адзінкавыя знаходкі ёсць, аднак іх вельмі мала. Пражскія грошы прадстаўлены эмісіямі Уладзіслава II (1471–1516) і Фердынанда I (1526–1562).

У скарбы з тэрыторыі Беларусі яны ніколі не трапілі. Усёваладу Юргенсону вядомы адзінкавыя знаходкі пражскіх грошай вышэйадзначаных караляў, аднак пацвярджэння гэтаму аўтар, на жаль, не прыводзіць [1, с. 63].

Сёння адкрытым застаецца пытанне і аб грашовай сістэме, у якую ўваходзілі пражскія грошы і тэўтонскія шылінгі ў канцы XVI ст. Вельмі цікавымі і перспектыўнымі нам падаюцца будучыя даследаванні аб курсах розных манет і наміналаў напрыканцы XVI ст. праз аналіз складу гэтага дэпазіту.

На вялікі жаль, прадстаўлены дэпазіт перастаў быць адзіным комплексам ужо ў момант свайго выяўлення, і агульнага здымка скарбу нам атрымаць так і не ўдалося.

Цяпер гэты скарб з'яўляецца найбуйнейшым па колькасна-якасным складзе з манетных комплексаў, што былі выяўлены і зафіксаваны на тэрыторыі Беларусі.

Крыніца:

1. Юргенсон, В. Денежное обращение на белорусских землях в XIV–XV веках / В. Юргенсон // Банкаўскі веснік. – 2008. – № 25 (426). – С. 63–68.